

Brusel 25. listopadu 2024
(OR. en)

15569/24

SOC 832
EMPL 583
GENDER 251
ECOFIN 1363
EDUC 437

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět:	Komplexní řešení demografických výzev: podpora rodičů a uvolnění nevyužitého potenciálu mladých a starších generací – <i>politická rozprava</i>

Delegace naleznou v příloze poznámku předsednictví pro řízení rozpravy pro účely politické rozpravy na výše uvedené téma na zasedání Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele dne 2. prosince 2024.

**Komplexní řešení demografických výzev:
podpora rodičů a uvolnění
nevyužitého potenciálu mladých a starších generací**

Politická rozprava

Demografické změny mají významný vliv na společnost a lidský kapitál Evropské unie. Ovlivňují naše ekonomiky jako celek, jakož i naši územní a sociální soudržnost. Obyvatelstvo Evropy stárne a jeho počty začnou brzy klesat. Očekává se, že do roku 2050 bude podíl EU na světové populaci nižší než 5 %. Tyto demografické trendy mohou mít významný dopad na dlouhodobou konkurenceschopnost EU. Budou-li takové trendy přetrvávat, mohly by prohlubovat nedostatky na trhu práce a vytvářet tlak na vnitrostátní rozpočty a systémy sociálního zabezpečení. Kromě obav týkajících se udržitelnosti mají tyto trendy zásadní dopad i na produktivitu.

Demografické změny jsou do značné míry ovlivněny individuálními rozhodnutími. Hlavním cílem politik EU a vnitrostátních politik by proto měla být podpora jednotlivců při dosahování jejich ambicí souvisejících mimo jiné s osobní kariérou a rodinným životem.

Podpora rodičů v kontextu dnešních naléhavých demografických výzev

S ohledem na výše uvedené výzvy by měl být zvláštní důraz kladen na posílení komplexní podpory rodičů s cílem vytvořit prostředí vstřícnější k rodinám, které bude řešit socioekonomické dopady stárnutí a klesající porodnost. Toto prostředí by mělo zohlednit přínosy zlepšení rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem a genderové rovnosti tak, že umožní oběma rodičům, ženám i mužům, vykonávat placenou práci. Politiky by měly prozkoumat a zlepšit opatření, jako je posílení přiměřeně odměňované a flexibilní rodičovské dovolené, včetně otcovské dovolené, cenově dostupná, přístupná a vysoce kvalitní péče o děti a dlouhodobá péče a opatření usnadňující přístup k cenově dostupnému, důstojnému a udržitelnému bydlení.

V rámci podpory jednotlivců a rodičů při sladování pracovního a soukromého života je nezbytné zohlednit „přístup založený na potřebách“, což znamená flexibilní a adaptivní rámec, který upřednostňuje a řeší různé osobní a profesní potřeby pracovníků a zároveň podporuje rovné sdílení pečovatelských povinností mezi ženami a muži a podporuje sladění pracovních a pečovatelských povinností. Tento přístup zdůrazňuje význam pochopení a zohlednění specifických potřeb jednotlivců s cílem zlepšit jejich životní podmínky. Zahrnuje posouzení a zohlednění konkrétních okolností života občanů EU, jako jsou rodinné povinnosti a životní plány, včetně cílů v oblasti péče o děti a profesního rozvoje, jakož i prosazování genderové rovnosti. Flexibilní uspořádání pracovní doby může výrazně zlepšit rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem rodičů, dovolit jim být aktivní na trhu práce a umožnit jim lépe řídit rodinu a práci. To musí být spojeno s cenově dostupnými, přístupnými a vysoce kvalitními službami v oblasti předškolního vzdělávání a péče, jakož i dlouhodobé péče.

Dalším důležitým aspektem je genderová rovnost. Při podpoře rodičů a rodin je nezbytné podporovat rovnou účast žen a mužů na povinnostech souvisejících s péčí a domácností a posílit politiky na pracovišti, které reagují na individuální potřeby a situaci žen a mužů pečujících o malé děti, a umožnit jim tak naplnit jejich ambice. To rovněž zabrání předčasnému odchodu osob s pečovatelskými povinnostmi z trhu práce.

Kromě rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem je pro vytvoření prostředí příznivého pro rodinu nanejvýš důležitá dostupnost cenově dostupného a důstojného bydlení a přístup k němu. To přispívá k pocitu bezpečí a poskytuje základ pro založení rodiny. Například dobře zacílené dotace na bydlení, zejména v nevratném formátu, mohou nepochybně přispět k dosažení tohoto cíle, jsou-li kombinovány se strukturálními opatřeními k zajištění nabídky a dostupnosti cenově dostupného, důstojného a udržitelného bydlení.

Finanční stabilita rodin má zásadní význam při řešení problému demografických změn, neboť řeší jejich základní příčiny a zároveň se přizpůsobuje nové realitě. Dobře navržené systémy daní a dávek zajišťují, aby byli jednotlivci při nástupu do placené práce v lepší finanční situaci. Přídavky na děti jsou rovněž způsobem, jak podpořit zakládání rodin a překonávat finanční překážky, pokud jde o plnění individuálních životních plánů.

Cílem opatření zaměřených na podporu rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem na základě potřeb, prosazování genderové rovnosti, podpory přístupu k cenově dostupnému bydlení, jakož i zajištění finanční stability a ekonomické nezávislosti rodin je usnadnit rodičům plnění jejich ambicí, pokud jde o děti a plnění jejich profesních cílů. Cílem těchto politik je prostřednictvím snižování finančních a sociálních překážek podpořit hospodářský růst, zmírnit ekonomické tlaky na rodiče a vytvořit stabilní podmínky pro péči o děti ve všech členských státech EU.

Uvolnění nevyužitého potenciálu mladých a starších generací

Abychom mohli čelit současným naléhavým demografickým výzvám, můžeme rovněž využít silných stránek mladších i starších generací. Jak je zdůrazněno v souboru demografických nástrojů, využití potenciálu mladších a starších skupin z hlediska trhu práce bylo a bude jedním z nejúčinnějších opatření při zmírňování dopadů demografických změn. Zároveň roste potřeba překlenout různé podmínky mezi generacemi a podporovat dobrovolnou spolupráci, která usnadní pečovatelské povinnosti rodičů.

Kromě toho je třeba využít dovednosti a potenciál mladších i starších lidí se zaměřením na vzdělávání, změnu kvalifikace a flexibilní možnosti zaměstnání s cílem přizpůsobit se demografické realitě, posílit hospodářskou odolnost a posílit mezigenerační solidaritu v celé EU. Mladší generace mohou dětem poskytnout nové perspektivy, pomoc s technologickými dovednostmi a podporu při vzdělávání, což rodičům poskytne více času, aby se zaměřili na své vlastní role. Programy, které mladým dospělým umožňují, aby se kromě svého osobního a profesního rozvoje dobrovolně spojili s rodinami, které potřebují doučování, péči o děti nebo mentorství, by mohly snížit každodenní zátěž rodičů a nabídnout praktickou a emocionální úlevu.

Starší generace zároveň disponuje bohatými životními zkušenostmi, které mohou být velkým přínosem pro mladé rodiny. Zavedení mezigeneračních iniciativ a činností, jako jsou vzdělávací programy a programy zajišťující doučování, dobrovolnické sítě nebo flexibilní péče na částečný úvazek ze strany důchodců, a to i na dobrovolném základě, může starším dospělým dovolit, aby se zapojili jako mentoři, pomocníci a pečovatelé. Mohou tak nejen obohatit rodinný život, ale mohou také dát starším dospělým, kteří zažívají osamělost, smysl života.

Všechna tato opatření a úsilí mohou společně vytvořit podpůrnou komunitu založenou na mezigeneračním dialogu a solidaritě, kde potenciál každé generace přispívá k soudržné společnosti a váha rodičovství je sdílena způsoby, které jsou přínosné pro všechny.

S ohledem na výše uvedené se ministři vyzývají, aby projednali následující orientační otázky:

- ***Jak můžeme mladým lidem poskytnout pomoc při plnění jejich ambicí, pokud jde o jejich osobní profesní rozvoj a založení rodiny?***
- ***Jaká opatření mohou pomoci dále podpořit rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem rodičů, zejména rodičů s malými dětmi?***
- ***Jak může mezigenerační solidarita a uvolnění nevyužitého potenciálu mladých a starších generací přispět k rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů v souvislosti s demografickými změnami?***
